

Pregó de la festa major de Reus, juny de 1998

David Bagés i Domínguez

Perdoneu la meva total desconeixença del protocol que s'ha de seguir a l'hora de començar un pregó. No sé si primer s'ha de saludar a l'alcalde o a les autoritats o als ciutadans, en tot cas com tampoc m'ha agradat mai posar etiquetes i sí anomenar a la gent pel seu nom, trencarem el protocol, si és que existeix i ho posarem tot al mateix sac, per tant:

Bona tarda a tothom !

O hauria de dir bona nit? No ho sé, fa trenta anys segur que no hauria tingut cap mena de dubte, per que en aquesta hora la gent tot just havia acabat de berenar o començava, ara que ja fa bon temps, el seu passeget fins a la placa del Prim per fer petar la xerrada i assabentar-se de les últimes notícies i xafarderies. Però ara ja fa uns quants anys que estem a Europa i aquells hàbits tan estranys dels piris, que ens els feia veure com si fossin marcianes, aquells hàbits que ens els feia sentir tant diferents a nosaltres, diferències que fins i tot la dictadura les va aprofitar per fer-ne un eslògan, a poc a poc s'estan introduint a la nostra societat, fent que cada cop tots siguem més iguals, fent d'aquesta Vella Europa, una reformada potencia mundial capaç de fer front al terrible i imparabile atac de les altres grans potencies. No sé, no sé si això és bo o és dolent, ... o que. El que si sé, és que encara trobo que comparant un finlandès amb un marroquí, crec que tinc moltes més coses en comú amb Marrakech que amb Helsinki.

En tot cas espero que aquests hàbits que estem adquirint no ens facin perdre la nostra identitat i la nostra cultura que hem anat modelant durant tants i tants anys, una cultura alimentada per àrabs, fenicis, càtars i tants d'altres i regada per aquest fluid de saviesa que és el mar Mediterrani.

Em sembla que m'estic posant una mica pesat, si és així digueu- m'ho, per que de vegades ja sé sap, et vas envelant i al final acabes parlant d'una cosa totalment diferent de la que en un principi pretenies parlar. De fet, quan vaig rebre la trucada del Pep (així és com se'm va presentar, tot i que només ens coneixem de dues o tres vegades que havíem creuat quatre paraules -es veu que ell també passa dels protocols-), em refereixo al Josep Abelló, l'actual alcalde de Reus, doncs quan em va dir que aquest any havien pensat en mi per a fer el pregó, i que si em faria gracia fer-ho, no vaig dubtar gens a donar-li una resposta afirmativa i vaig afegir que em feia molta, moltíssima il·lusió. I és veritat me'n va fer molta d'il·lusió. A qui no li faria il·lusió que l'haguessin escollit a ell per fer el pregó del seu poble? Perquè aquesta alegria desbordada i compartida també, molt efusivament, per tota la meva família, en el meu cap, anava agafant cada cop un to més fosc, fins arribar gairebé al negre un dia que, comunicant-li la novetat a un dels meus millors amics, reusenc de necessitat, tot fent el carajillo, després d'haver-nos cruspit un any més la, contra tot pronòstic, succulenta paella, preludi de la ja tradicional i màgica Festa de Primavera, doncs bé el primer que em va dir el meu amic, que per cert es diu Pere, va ser:

- I has dit que no, no?

- Doncs no Pete, he dit que si. Vaig dir-li jo i al cap de dos traguets sorollosos del seu carajillet va insistir:

- Ai! jo que sé Pete, si m'ho van dir abans d'ahir. Ja ho veurem, alguna cosa diré, no? No et preocupis tant home! Va anem cap a dintre a veure si podem arreplegar un "jambé" i fer una mica de soroll.

I d'aquesta manera vam tornar cap a la Palma per continuar la festa i de pas, intentar acostumar-nos al seu nou aspecte. Sobre tot a aquella mena de pilons lluminosos que van ser tema de conversa i de crítica per part dels historiadors i incondicionals, aquells que fa anys alçaven la veu reclamant el que sempre havia estat i espero que sempre sigui, "la Palma pel poble".

Però el cert és que així que passaven els dies, el comentari del meu amic em va fer dubtar de la meua innocent resposta davant la invitació de fer el pregó. On m'havia posat? De que parlaria? Era conscient de que significava realment el fer un pregó i que aquest fos el del teu poble (m'agrada dir-li poble), i que a sobre aquest poble fos Reus? De sobte sentia com tot el pes de la responsabilitat em queia a sobre. Però vaig considerar que si havien pensat en mi, havia estat per que hi ha gent d'aquí que hi confia. I no era qüestió de passar's-ho malament si no tot el contrari, disfrutar i encara més un dia com avui, amb un encàrrec tant lúdic com és donar començament a, poca broma, les Festes Majors de Reus.

Passar's-ho bé, disfrutar, una frase que tots els actors portem a dintre, donant sentit a la nostra feina, per que sabem que si un mateix no disfruta, el públic tampoc disfruta. I avui d'alguna manera estic fent un acte teatral, amb escenografia, vestuari i públic. De fet la meua professió esta molt lligada a les grans festes. És en una festa que se li assigna un dels seus naixements. Una festa que com la majoria de les nostres festes majors se celebrava a l'estiu.

No gaire lluny d'aquí a la Grècia Clàssica. Aquesta Grècia somniada en mil ocasions per actors de tot el món. S'ho muntaven bé aquesta gent. Es reunien en aquests paratges habitats pels déus, convocats per nosaltres, els actors, uns personatges estraforaris, que enfilats a dalt d'un carro -el carro de la comèdia- portaven cada any l'espectacle al poble. I no només l'espectacle si no també un altre element primordial per la festa. El carro anava carregat de vi. Aquell vinet mediterrani sota els efectes del qual la comèdia i la tragèdia prenien la seva dimensió més humana, més autèntica.

Però em fa l'efecte que les nostres festes no tenen res a envejar a la d'aquests il·lustres grecs. Unes festes que han anat creixent en qualitat i també en quantitat, per que quan jo era petit, les festes començaven amb la tronada del dia vint-i-vuit. Després, a causa de la seva proximitat, es van allargar, i els vilatans començaven les festes amb la incendiària nit de la revetlla de Sant Joan, i aquest any comencen abans de que hagi entrat l'estiu. Qui sap potser el pregoner de l'any que ve l'haurà de dir amb abric, bufanda i menjant-se uns panellets. Però també com deia, la qualitat augmenta any rera any gracies a que la població també creix. Hi ha més gent i per tant més demanda. Gent del nord del sud i, sinó de tots, de la majoria de continents del planeta. Persones que han trobat en aquesta ciutat un lloc per començar una nova vida i malgrat que a Reus també hi ha de tot, com a tot

arreu, m'agrada pensar que la majoria dels ciutadans hem anat acceptant a aquestes persones, amb el mateix carinyo que hem anat rebent als nostres gegants, representants de diverses races del món, agermanant-los cada any al voltant de les danses que els ciutadans de Reus els oferim a ballar. Integrem de la mateixa manera aquestes persones, esperant -potser- tant poc, com no res a canvi. Jo proposo a la gent que no esta d'acord amb aquest funcionament de futur, que s'imaginin a ells mateixos a l'intempèrie, plovent i sense un sostre on aixoplugar-se i on l'única sortida que els queda, és la d'agafar una casa vella i bruta. D'aquesta manera, amb el seu esforç, al cap del temps aconseguen que aquell sigui un bon lloc per aixoplugar-se. A les hores, quan l'amo de la casa se n'entera de que esta ocupada per estranys, mitjançant la forca, toma a treure fora aquella gent, deixant-los un altre cop al carrer, desprotegits sota la freda pluja, tot i que l'amo l'únic que fa és deixar caure la casa pels seus propis interessos. No. Això no pot ser. A ningú li agrada arribar en un lloc i sentir-se rebutjat. I de fet com he dit abans, no crec que els reusencs siguem d'aquestes manerotes. No.

Reus, tot i que finalment el projecte de portar el mar fins a la ciutat no va prosperar, sempre ha tingut vocació de ciutat portuària. A causa de la proximitat de les platges, les exquisides compres, o de les desgraciades estàncies d'algun conegut a l'hospital, els reusencs sempre hem tingut les cases amb, com a mínim, un parell de llits més i un "plegatin" per a les visites que, més o menys desitjades, ens omplien la casa de tietes, amics o parents llunyans que passaven prop de Reus i no podien deixar de fer la visita obligada. Alguns d'ells vinguts de les comarques més properes com ara el Priorat, l'Alt Camp, la Terra Alta o la Ribera d'Ebre d'on, sigui dit de pas, prové tota la meua família per part de pare. Tots ells han trobat sempre a Reus un lloc de progrés on establir-se. Més de quatre durant el transcurs d'alguna Festa Major trobaven la seva costella, tot ballant algun tema melòdic al cap d'un temps deixaven la casa dels pares per integrar-se a la nostra ciutat. Reus no només ha acollit gent de les comarques més pròximes, però, sinó que com a tota Catalunya, a partir dels anys cinquanta, també ens hem vist sovintejats, per gent no tant propera a les nostres tradicions. Aquest és el Reus que avui en dia tenim i que potser ens agradarà més o menys però que és el nostre i pel qual hem de lluitar per que cada dia sigui més intens. Un Reus pluricultural que subjugat per l'implacable fet del temps recorregut, ens ha anat modelant fins a ser el que som ara i sense deixar de ser el que hem estat sempre. Uns d'aquí, els altres d'allò, però compartint el mateix espai. Mestissatge! Perquè no només és de Reus el qui viu a la placa del Castell o a la raval de Santana, també ho són els del barri Immaculada o els del barri Montserrat, etc. Hi haurà gent a qui agradarà i gent a qui no agradarà tant, però això és d'aquesta manera.

I tota aquesta gent que formem una comunitat i que gairebé no ens coneixem els uns als altres, ben diferent a com era no fa tants anys, que no podies fer un tomb de ravals sense aturar-te set o vuit vegades a comentar qualsevol fotesa, tota aquesta gent decidim cada any aprofitar la tradició i gaudir dels dies de lleure que la Festa Major ens subministra. Cadascú a la seva manera, és clar. N'hi ha que aprofiten aquests dies per poder començar a martiritzar-se la pell fins a agafar la tonalitat desitjada i fugen cap a la barbacoa més propera, protegits amb unes cremes, de vegades massa fluixes, pel sol que aquests darrers anys ens esta caient a sobre. D'altres però esperen aquests dies impacients, per a participar en les festes, no només com a espectadors, sinó activament. I d'altres que els

gaudeixen aplaudint la festa i que sense ells no seria atractiva en absolut. Jo, des de ben petit que sempre vaig pertànyer als de la segona opció. A casa sempre ens ha agradat el festival. Amb un pare enamorat de la música i de la seva terra i una mare captivada pel ven del teatre, no és gens estrany que per Nadal, Carnaval, la Festa Major i gairebé totes les dates assenyalades de l'any, el seu fill aprofités aquests dies, per començar a explotar la seva vena artística i exhibicionista. I des de la meua infància, fins avui, que porto l'hàbit de pregoner, entre d'altres, m'he vist vestit d'escolanet cantant el Vexilla, o amb la camisa marró avellana i enfaixat, ajudant a aixecar els primerencs castells dels "Xiquets de Reus". De tot una mica. Però la reina de les festes ha estat sempre, sens dubte, la Festa Major. Cada època per una raó diferent. Quan era petit, per que em quedava amb uns ulls com a plats al veure l'explosió de color que transformava tot Reus i refugiat en la seguretat que em donaven els meus pares, observava d'aprop personatges fabulosos que durant tot l'any la meua família feia que apareguessin en converses i cançons, transformant-me'ls en mítics. Més endavant el meu record és el de la mossegada d'una coca amb cireres i, gairebé encara no havia acabat d'eixugar-me la intensa rojor que havia deixat la fruita en la meua cara i part de la meua anatomia, que començava una altra vida per a mi, cada any igual, tot venia rodat, els petards de Sant Joan, les traques de Sant Pere i tot l'estiu per endavant, per a fer el que més m'agradés, jugar, descansar o intentar assimilar totes les coses que aprenia d'una nova i apassionant vida. Una vida molt diferent a la de l'escola, on em podia perdre per entre la calor de la mitja tarda, descobrint nous carrers, noves cares, amb l'excusa d'anar a fer algun encàrrec per a la meua mare, refrescant-me si em venia de gust i les arremangades dones m'ho permetien, amb l'olor humida dels safareigs del carrer del Carme.

Després ja esperava la Festa Major amb ànsia per que era l'únic dia que em deixaven sortir de nit, que tot i que era estiu, cada any que passava, s'anava fent més llarga i més imprevisible. I en plena efervescència juvenil, quan els carrers de Reus ja no tenien secrets per a mi, la Festa Major significava el tret de sortida per amuntegar tantes festes majors d'arreu de Catalunya com podia. I així va ser pràcticament, fins que me'n vaig anar a Barcelona on encara ara hi visc, però, això si, sense deixar de pensar mai en aquesta ciutat que m'ha vist néixer i que ha donat forma a uns dels millors anys de la meua vida. Una ciutat que avui m'atorga el privilegi de fer el pregó de la més gran de les seves festes. Un honor que sumaré a les moltes coses que m'ha donat aquesta ciutat i els seus habitants, coses que amb seguretat mai podré agrair el suficient i que fan que cada cop que em pregunten d'on soc, respongui amb satisfacció:

De Reus!

De la ciutat on van néixer, Gaudí, Fortuny, Prim i tants d'altres, alguns d'ells anònims. On la botiga, és un art i un orgull social.

On és posa preu a la fruita seca.

On la gent esta esvanida de tenir un dels millors teatres de l'estat. I on la cultura i l'esport sempre s'han obert camí per l'abrupte món de les mites, aportant noms i cognoms il·lustres arreu del món.

Gràcies a la popularitat que la meua, de vegades, imprevisible professió m'ha donat, avui estic aquí. És per això que jo, com aquells grecs antics als que abans m'he referit, he agafat

el meu "carro" i he vingut cap aquí, per que malgrat tot, potser el fet de ser actor encara avui em legitima històricament, en un altre espai, en un altre temps, a ocupar aquest lloc de pregoner i des d'aquí convocar-vos a la rauxa i l'alegria general. L'hem de deixar explotar i fer que ens amari de sensacions intenses com intens serà l'esclat de la pirotècnia, el ball de diables o les carícies que tants nens oferiran a la dòcil Mulassa.

Qui s'oblida de la festa s'oblida de si mateix. La festa és cosa seria, i a l'hora és també una responsabilitat per a qui la gaudeix. El fet d'anar de festa, significa que ets capaç de sentir joia i de comunicar-la als teus veïns, als teus amics i si en tinguessis, també als teus enemics.

L'alegria és una fórmula màgica i purificadora que exorcitza els mals esperits en el cas que existeixin i que ens demostra que estem vius. Poca broma amb l'alegria. Insisteixo, és una responsabilitat. Cuidem-la, reguem-la i fem-la créixer. No la deixem pansir. Sentir alegria és un deure que tenim envers aquelles persones que no la tenen. Aquells que no són lliures per la raó que sigui. Fem de la nostra festa, un brindis per ells. Fem del nostre "bon rollo" .un acte conscient, solidari i ple de naturalitat.

Aquests dies ballarem amb gegants i nanos, contarem passos a la sardana i potser els perdrem a algun concert més mogut, escoltarem tranquil·lament les notes d'un orgue auster però implacable o l'Havanera, que tenyirà de brisa marina les veus del record d'ara fa cent anys. Menjarem, jugarem amb la canalla i entre nosaltres com si fóssim canalla. Farem esport i també, probablement, les millors becaines de la temporada. Tindrem teatre, tindrem foc, tindrem xerrades, també cercaviles, completes i la xocolata i el cremat i el carrer que, amb el temps, que segur que acompanyarà la festa sinó, fem enfadar a Sant Pere, és on hi farem la vida, on caldrà que la vida no s'apagui mentre quedi un segon de festa, un segon d'esperança. Si senyor, per a tots els gustos. Per a que ningú es quedi sense participar en aquest esclat de, tradició, cultura i identitat.

Però a mi m'agradaria que durant aquests dies no ens oblidem tampoc, de la gent que no té el que nosaltres posseïm. Perquè al bell mig d'aquesta Europa que estem re-inventant i a molts altres indrets d'aquesta pilota blava on vivim, gent "com nosaltres" no poden contenir el plor i el crit que els brolla de les entranyes, per les coses que els hi han fet o els hi estan fent altra gent "com nosaltres".

I nosaltres?. . . Aquí estem nosaltres. En una situació privilegiada potser. Fem-ho bé doncs. Divertim-nos a la salut de tothom, a la salut de tota la gent.

Deixeu-me doncs que sigui el primer en desitjar-vos salut! I comencem la festa, que de ben segur, ens divertirem molt més que estar davant d'una caixa, veient com vint-i-dos milionaris maltracten una pilota. Sortim de la monotonia del menjador de casa, sortim als carrers i omplim la ciutat.

I això és tot.

La veritat és que si em trobo al Pere, el meu amic, i em pregunta de que he parlat al pregó, no sabré que dir-li.

- Però Pete la gent de Reus sempre ha estat comprensiva amb els seus.
O això espero!

Gràcies i disculpeu si amb les meves imprecises paraules he ofès a ningú.

David Bagés i Domínguez

Barcelona juny 1998